

Hra na klavír

Charakteristika

Oproti jiným nástrojům se při hře na klávesové nástroje více uplatňuje smysl pro harmonické cítění a pro vedení jednotlivých hlasů. Při studiu hry na klavír má žák možnost vybudovat si soubor dovedností a schopností v oblasti sólové hry, komorní hry, doprovodu sólových nástrojů a zpěvu, improvizace. V rámci tématických koncertů a besídek mají žáci možnost seznámit se s tvorbou konkrétních hudebních skladatelů a mezi sebou navzájem sdílet své pocity a radost z interpretovaných skladeb.

Výuka probíhá na klavírech (křídlech) značek Bösendorfer, Koch & Korselt, August Förster, Petrof a Steinway & Sons. V rámci studia se žáci seznámí nejen se hrou na klavír, ale mají možnost vyzkoušet si skladby starých mistrů také na kopii historického nástroje - jednomanuálovém vlámském cembalu, popřípadě na varhanách. V průběhu studia je žák seznamován se všemi hudebními slohy a žánry, žáci se zájmem o moderní jazovou hudbu mají například možnost být členy školního Big Bandu.

Znalost hry na klávesový nástroj je také základním požadavkem ve všech hudebních profesích a při studiu učitelských oborů s hudebním zaměřením na středních a vysokých školách pedagogického směru.

Specifika

Ve studijním zaměření hra na klavír je realizovaná výuka přípravného studia a následně I. a II. stupeň základního studia. Přípravné studium je určeno pro žáky zpravidla od 6 let, kde se seznamují s nástrojovými dovednostmi na základní úrovni. Od 1. ročníku se navazuje na dovednosti získané v přípravném studiu. Na předešlé studium plynule navazuje II. stupeň a trvá čtyři roky. V tomto studiu žák využívá své nabyté znalosti a schopnosti a dále je rozšiřuje. Od 4. ročníku je žák povinen chodit do předmětu skupinová praxe.

Učební osnovy

PŘÍPRAVNÉ STUDIUM

Žák:

- ovládá hru portamento, staccato, sedí u nástroje s chodidly pevně opřenými o podložku
- má přirozené postavení ruky na klaviatuře
- ke hře využívá všechny prsty
- zahraje z not ve čtvrtvých taktech
- zahraje podle sluchu lidovou píseň v rozsahu kvinty, hraje lidové písně ve čtyřruční hře s doprovodem učitele

1. ROČNÍK

I. STUPEŇ

Žák:

- využívá správné návyky a dovednosti, získané v přípravném studiu
- osvojuje si elementární druhy úhozu, je veden k přirozenému sezení u nástroje
- připravuje se ke hře stupnic a akordů dle svých možností - první přípravná cvičení
- rozvíjí schopnost vyhledat na nástroji jednoduché písně nebo říkadla
- je učitelem veden k uvědomělému metrickému a rytmickému cítění, pěstuje smysl pro souhru hrou s doprovodem učitele
- seznamuje se se čtením not v houslovém a basovém klíči, hraje elementární skladby oběma rukama dohromady

2. ROČNÍK	I. STUPEŇ
<p>Žák:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozvíjí všechny osvojené technické a výrazové prvky získané v 1. ročníku, je veden ke sluchové sebekontrolě • rozvíjí uvolněnou hru, hru dvojhmatů a akordů v propojení s pohotovou orientací na klaviatuře • pracuje na rozvíjení koordinace obou rukou • hraje durové stupnice a akordy přes 2 oktávy (viz příloha - Hra stupnic a akordů) • hraje tónický kvintakord s obraty tenuto, staccato, rozloženě zvlášť • seznamuje se s elementárními základními hudebními útvary různých stylových období 	

3. ROČNÍK	I. STUPEŇ
<p>Žák:</p> <ul style="list-style-type: none"> • využívá při hře základní návyky a dovednosti (správné sezení u nástroje, uvolnění těla při hře, přirozený tvar ruky, koordinace obou rukou, orientace na nástroji) a používá základní technické prvky (základní úhozy, uvědomělá práce s rytmem na základě rytmického cítění, prstová technika na základní úrovni, používání pedálů podle návodu pedagoga) • orientuje se v jednoduchých hudebních útvarech a v jejich notovém zápisu podle svých individuálních schopností zahraje z paměti jednoduchou skladbu • hraje durové a mollové stupnice a akordy přes 3 oktávy (viz příloha - Hra stupnic a akordů) • vnímá náladu skladby a je schopen tuto náladu vyjádřit elementárními výrazovými prostředky • využívá základních harmonických funkcí při samostatné hře u jednoduchých doprovodů • pedalizuje podle návodu pedagoga 	

4. ROČNÍK	I. STUPEŇ
<p>Žák:</p> <ul style="list-style-type: none"> • žák je schopen nastudovat skladbu podle pokynů učitele a s využitím osvojených technických a výrazových prostředků • zvládá vyšší nároky na vystižení nálady a charakter interpretované skladby, prohlubuje schopnost vyjádřit emoce prostřednictvím už zvládnutých výrazových prostředků (barvitá dynamika, uvědomělá agogika, stylové prvky) • rozvíjí technickou zručnost, pasážovou a úhozovou techniku, melodické ozdoby a kulturu prstokladu dle dispozic žáka, • rozvíjí pedalizační techniku na základě sluchové kontroly, seznamuje se s dalšími melodickými ozdobami v souvislosti s probíraným hudebním materiálem, je veden ke správnému frázování • hraje durové a mollové stupnice a akordy přes 4 oktávy (viz příloha - Hra stupnic a akordů) • seznamuje se s většími hudebními formami, uvědoměle propojuje fantazii se správnými výrazovými prostředky • seznamuje se se skladbami různých stylů a při hře aplikuje adekvátní výrazové prostředky • rozliší jednotlivé hlasy ve skladbách polyfonních, seznamuje se se specifiky polyfonie, zejména z období baroka • vybrané skladby hraje z paměti a prezentuje je na veřejných vystoupeních • zásady souhry procvičuje ve čtyřruční hře s učitelem nebo žákem, nastuduje snadný klavírní doprovod, příp. hraje v souboru 	

5. ROČNÍK	I. STUPEŇ
<p>Žák:</p> <ul style="list-style-type: none"> • žák je schopen nastudovat skladbu podle pokynů učitele a s využitím osvojených technických a výrazových prostředků • zvládá vyšší nároky na vystižení nálady a charakter interpretované skladby • prohlubuje schopnost vyjádřit emoce prostřednictvím už zvládnutých výrazových prostředků (barvitá dynamika, uvědomělá agogika, stylové prvky) • hraje durové a mollové stupnice a akordy přes 4 oktávy (viz příloha - Hra stupnic a akordů) • rozvíjí technickou zručnost, pasážovou a úhozovou techniku, melodické ozdoby a kulturu prstokladu dle dispozic žáka • rozvíjí pedalizační techniku na základě sluchové kontroly • seznamuje se s dalšími melodickými ozdobami v souvislosti s probíraným hudebním materiálem, • je veden ke správnému frázování • seznamuje se s hudebními formami hudebního klasicismu (sonáta, rondo,...) • seznamuje se s většími hudebními formami, uvědoměle propojuje fantazii se správnými výrazovými prostředky • seznamuje se se skladbami různých stylů a při hře aplikuje adekvátní výrazové prostředky • vybrané skladby hraje z paměti a prezentuje je na veřejných vystoupeních • zásady souhry procvičuje ve čtyřruční hře s učitelem nebo žákem, nastuduje snadný klavírní doprovod, příp. hraje v souboru 	

6. ROČNÍK	I. STUPEŇ
<p>Žák:</p> <ul style="list-style-type: none"> • samostatně interpretuje skladby s použitím získaných dovedností v dosavadním studiu • zdokonaluje kulturu prstokladu, pohotovost prstů v pasážové technice, chromatické, • snaží se o plastičnost ve hře polyfonie, využívá dovedností v oblasti dynamiky, techniky a pedalizace • uvědoměle využívá techniky pedálu současného a synkopického • hraje durové a mollové stupnice a akordy přes 4 oktávy (viz příloha - Hra stupnic a akordů) • prohlubuje své rytmické cítění a smysl pro určení tempa dle charakteru skladby (klade důraz na prvky, které určují styl dané skladby) • zdokonaluje smysl pro uvědomělé tvoření tónu v různých dynamických a barevných odstínech na základě předběžné sluchové představy a následné sluchové kontroly, je schopen určit fráze, hraje z listu na úrovni 1.- 3. ročníku • zásady souhry procvičuje ve čtyřruční hře s učitelem nebo žákem, nastuduje snadný klavírní doprovod, příp. hraje v souboru 	

7. ROČNÍK	I. STUPEŇ
<p>Žák:</p> <ul style="list-style-type: none"> • samostatně interpretuje skladby s použitím získaných dovedností v dosavadním studiu • zdokonaluje kulturu prstokladu, pohotovost prstů v pasážové technice, chromatické, • snaží se o plastičnost ve hře polyfonie, využívá dovedností v oblasti dynamiky, techniky a pedalizace • uvědoměle využívá techniky pedálu současného a synkopického, prohlubuje své rytmické cítění a smysl pro určení tempa dle charakteru skladby (klade důraz na prvky, které určují styl dané skladby) • zdokonaluje smysl pro uvědomělé tvoření tónu v různých dynamických a barevných odstínech na základě předběžné sluchové představy a následné sluchové kontroly, je schopen určit fráze, hraje z listu na úrovni 1.- 3. ročníku, zásady souhry procvičuje ve čtyřruční hře s učitelem nebo žákem, nastuduje snadný klavírní doprovod, příp. hraje v souboru • připraví svůj repertoár na závěrečnou zkoušku či na absolventské vystoupení <p>Žák ukončí I. stupeň studia komisionální závěrečnou zkouškou nebo absolventským vystoupením.</p>	

1. - 2. ROČNÍK	II. STUPEŇ
<p>Žák:</p> <ul style="list-style-type: none"> • uplatňuje všechny získané dovednosti a vědomosti při nastudování repertoáru • s pomocí pedagoga zvládá repertoár širšího rozsahu • zvládá korepetice mladších žáků dle svých schopností • je schopen orientace v klavírní literatuře všech stylových období a dle svých možností používat všech dostupných znalostí, které vedou ke správné interpretaci • se profiluje v rámci slohových období 	

3. - 4. ROČNÍK	II. STUPEŇ
<p>Žák:</p> <ul style="list-style-type: none"> • uplatňuje všechny získané dovednosti a vědomosti při nastudování repertoáru • s pomocí pedagoga zvládá repertoár širšího rozsahu • zvládá korepetice mladších žáků dle svých schopností • je schopen orientace v klavírní literatuře všech stylových období a dle svých možností používat všech dostupných znalostí, které vedou ke správné interpretaci • aktivně se zajímá o historii klavírní literatury všech stylových období • uvědomuje si rozdíly v interpretaci klavírních skladeb vzhledem k vývoji klávesových nástrojů (cembalo, varhany, kladívkový klavír) <p>Žák ukončí II. stupeň studia komisionální závěrečnou zkouškou nebo absolventským vystoupením.</p>	

Komisionální postupové a závěrečné zkoušky

Přípravná hudební výchova (PHV)	Žák zahraje na nástroj 2 skladby
--	----------------------------------

I.stupeň základního studia

1. ročník	Žák zahraje 3 skladby různého technického a výrazového charakteru
2. - 7. ročník	1/ Stupnice + akordy 2/ Etuda nebo technické cvičení 3/ Dvě kontrastní skladby různých stylových období dle výběru
7. ročník - Absolventské koncertní vystoupení	3 kontrastní skladby různých stylových období 1 skladba komorní (skupinová praxe)

II.stupeň základního studia

1. ročník	Postupovou zkoušku žáci nevykonávají
2. ročník	3 kontrastní skladby různých stylových období
3. ročník	Postupovou zkoušku žáci nevykonávají
4. ročník - Absolventské koncertní vystoupení	4 kontrastní skladby různých stylových období 1 skladba komorní (skupinová praxe)

Hra stupnic a akordů dle ročníků - výstupy k postupové zkoušce

1.	Stupnice a akordy dle možností žáka					
2.	Stupnice	Durové stupnice	Oběma rukama dohromady	Protipohybem	Přes 2 oktávy	
	Akordy	Tříhlasé obraty kvintakordu	Zvlášť		Přes 2 oktávy	Tenuto, staccato, rozklad
3.	Stupnice	Dur a moll od stejného tónu	Oběma rukama dohromady	Rovným pohybem	Přes 3 oktávy	harmonická, melodická
	Akordy	Tříhlasé obraty kvintakordu	Oběma rukama dohromady	Rovným pohybem	Přes 3 oktávy	Tenuto, staccato, rozklad
4.	Stupnice	Dur a moll od stejného tónu	Oběma rukama dohromady	Rovným pohybem	Přes 4 oktávy	harmonická, melodická
	Akordy	Tříhlasé obraty kvintakordu	Oběma rukama dohromady	Rovným pohybem	Přes 4 oktávy	Tenuto, staccato - dohromady Malý rozklad kvintakordu ve čtyřhlasé úpravě zvlášť
5. 6.	Stupnice	Dur a moll od stejného tónu	Oběma rukama dohromady	Rovným pohybem, event. kombinovaným pohybem	Přes 4 oktávy	harmonická, melodická
	Akordy VARIANTA 1	Čtyřhlasé obraty kvintakordu tenuto, staccato - zvlášť (popř. dohromady) Malý rozklad kvintakordu ve čtyřhlasé úpravě dohromady		Rovným pohybem	Přes 4 oktávy	
	Akordy VARIANTA 2	Tříhlasé obraty kvintakordu tenuto, staccato - dohromady Malý rozklad kvintakordu ve čtyřhlasé úpravě dohromady				